

Izhaja vsak drugi in četrti štirikrat v mesecu.

Naročnina stane

80 kr. na leto.

Posamezne številke se dobivajo po 5 kr.

GLASNIK

Naročnino in dopise pošiljajte uredništvu »Glasnika« Poljanska cesta, 58.

Oglasila

delavcev, ki nimajo dela, ali delodajavcev, ki iščejo delavcev, se vsprejemajo zastonj!

Krščanski delavci, združite se!

Štev. 3.

V Ljubljani, 12. decembra 1895.

Letnik II.

Narodnost in krščanski socializem.

Da je dožnost vsacega človeka ljubiti svoj rojstni kraj, ljubiti narod, med katerim je zagledal luč sveta, ljubiti govornico ali jezik, katerega govorijo njegovi roditelji, o tem menda ni treba veliko govoriti. Narava sama nam je dala nagon ljubiti svoj narod, ljubiti svojo domovino. Ker pa ima narava svoje zakone in nagibe od svojega stvarnika, nam Bog sam zapoveduje ljubiti svoj dom, ljubiti svoj narod. In res! Naš Odrešenik sam je ljubil neizmerno svoj narod. Ljubil ga je tako, da je jokal nad njim in njegovo nesrečo. Zbral je okoli sebe uboge može iz svojega naroda. Kakor je pa ljubezen do svojega naroda vtemeljena po božji naredbi v naravnih zakonih, vendar moramo ljubiti tudi druge narode. Tako je zapovedal naš Odrešenik svojim apostolom, naj ne učé samo svojega naroda, temveč vse narode sveta jednako. S tem je pokazal, da smo vsi ljudje otroci jednega Očeta. ter da Oče hoče, da se ljubimo med seboj. Klanjajoč se volji Očetovi, postavila si je krščanska socialna stranka kot načelo, da deluje vsak narod za se v svojem okrožju ter da noben narod ne sme družega zatirati, da se dajo od držav vsakemu narodu potrebna sredstva do najvišje izomike na podlagi narodovega jezika. Vsak narod naj slobodno goji svoje slovstvo. Vsakemu narodu naj se dela pravica v njegovem jeziku. Načelo krščanskega socializma je pa tudi spoštovati in ljubiti tudi druge narode. Le tedaj, ako se bodo posamezni narodi spoštovali, ko bodo zavladata med njimi odkritosrčna ljubezen do bližnjega, kadar ne bo več preganjal in zatiral močnejši slabejšega, le tedaj bo zavladal na svetu blaženi m'r. Krščanskega socializma načelo pa ni, samo tarnati in le z besedo se potegovati za razne narode. Krščansko socialno načelo je, priboriti posameznim narodom gospodarsko neodvisnost. Narod, ki je v gospodarskem oziru odvisen, tisti narod ne more napredovati. Z gospodarsko neodvisnostjo hoče kršč. soc. uvesti tudi ravnotežje med posameznimi stanovmi vseh narodov. Za vsó človeško družbo je sramotno in pogubno, da mora toliko milijonov ljudi pri trdem delu stradati kruha, trpeti sploh pomanjkanje samo zato, da si more majhna peščica bogatašev spravljati milijone v svoje žepe in blagajne. Kedor v resnici ljubi svoj narod,

komur bije srce za vesoljno človeštvo, mora pač delovati v tem smislu. Drugače mu ne morem verjeti, da je »naroden«, da deluje za svoj narod. Rudečica me je občila, ko sem bral nekoč »Slov. Narod«. Ta list, ki je prevzel monopol narodnosti, ta list, ki trdi, da stoji za njim cvet slovenskega razumnistva, ta list si upa zapisati v svoj vvodni članek, da narodna stranka do sedaj še ni imela časa izdelati gospodarskega programa. Toraj tisti, ki po shodih obetajo našemu narodu srečo, še sami ne vedo poti, ki pelje do sreče. Ne vedo za njo, ker niso imeli časa je iskati. O, liberalna ljubezen do naroda, kakšen sad vendar rodiš! Napačno je v tem oziru tudi načelo socialne demokracije, ki ne pozna nobenega naroda; napačno prvič zato, ker s tem zametuje naravo vevajočo ljubiti svoj rod. Napačno je pa tudi zaradi tega, ker nobena narodnost, kadar bo zavladata splošna medsebojna ljubezen in spoštovanje, ne more ovirati vzajemnega delovanja posameznih narodov na socialno gospodarskem polju. To, da ljubimo svoj rod, ne sme biti nikdar povod k nerazporazumljenju z drugimi narodi v gospodarskih zadevah. Popolna mednarodnost je pa tudi nemogoča, ker ima vsak narod toliko svojih posebnosti, da bi se tiste ne dale spojiti s posebnostmi družega naroda. Razvidno je toraj, da vsakdo lahko deluje za skupne interese ljudi, ne da bi mu bilo treba zatajiti lastni svoj rod.

Tudi v tem smo si poleg verskega vprašanja navskriž s socialno demokracijo. Socialna demokracija sama nam je pa priča, de imamo v tem mi prav. Nemski socialni demokratje čutijo se odločno Nemce. Gorje mu, kdor bi se predrznil kratiti jim ta čut.

Tudi naši ljubljanski socialni demokratje so prav za prav nemška zalega. Med seboj govoré največ v nemščini; časopise in knjige vsiljujejo vsakomur v nemškem jeziku. Nemške agitatorje in agitatorice si naročajo in nemškim kolovodjem pošiljajo zagorskih rudokopov groše. »Arbeiterzeitung« se je svoje dni norčevala iz slovenske zahteve, naj se oshuje v Celju slovenska nižja gimnazija. Vse to nam priča, da nemštvo sili k nam tudi v obliki socialne demokracije. In škodljivi vpliv te nemške spake je se hujski zavoljo tega, ker socialna demokracija na jedni strani nenemske delavce sama po sebi zvodi na nemško plat, na drugi strani jim pa napolni srce s sov-

raštvom do lastne narodnosti in domovine. Socijalni demokracije trdijo, da so mednarodni, v resnici so pa protinardodni.

»Prokleta bodi tako imenovana domovina!« tako beremo v nekem socijalističnem oklicu*). Ali je to mednarodno? Ali ni naša dolžnost, da se z vsemi silami upremo takim nazorom?

Prva muftija socijalne demokracije Marks in Engels sta že l. 1848 v svojem »oklicu komunistične stranke« zapisala: »Komunistom se je očitalo, da hočejo odpraviti domovino in narodnost. Delavci nimajo domovine. Ne more se jim vzeti, česar nimajo.«

Taki divji nazori so judovskega vpliva. Jud nima več svoje domovine; njegov narod je razkropljen po celem svetu, zato ne privoščiti tudi drugim veselja nad domom. Kakor jud skuša vse drugo uničiti, kar je svetega in vzvišenega krščanskemu ljudstvu, kakor mu hoče ugrabiti njegovo vero, njegovo poštenje, njegove vzore, njegov mir in srečo, tako mu hoče vzeti tudi ljubezen do domovine. Socijalno demokracijo so osnovali judje; judje so jo prvi podpirali; judje jo vodijo se zdaj, Zdaj žugajo, da bodo vsi, tudi najbogatejši, vstopili v socijalno demokratično stranko, če jim vlada ne uniči protisemitov in krščanskih socijalistov. Ta judovski vpliv je vzrok grozne besnosti socijalnih demokratov tudi proti domovinski ljubezni.

Temu nasproti povdarjamo mi: »Krščanski delavci imamo domovino in jo ljubimo.« Kakor so nam svete dolžnosti, ki nam jih nalaga Kristusova vera do Boga, tako so nam svete tudi tiste, ki nam jih ukazuje do vladarja in do domovine.

Naši liberalni nasprotniki se družijo tudi s socijalnimi demokraciji proti nam. Liberalcu je namreč sovražstvo do vere in duhovnika večje, nego ljubezen do domovine, ker so jim ljubši tisti, ki trdijo, da je ta ljubezen »predsodek«, ali celo »neumnost«, kot značajni krščanski mošje.

Misel mednarodnosti je v sedanjih brezsrčno sebičnih časih zelo pogubna političnemu obstanku malih narodov. In ker se med te male narode šteje tudi naš slovenski narod, moramo posebej se buditi čut narodnosti med svojimi sorojaki. Krščanski socijalizem nas tudi tega uči. Naprej toraj, na delo, v korist narodu in človeštvu na podlagi krščanske pravičnosti. Vsakemu svoje!

Najnesrečnejše bele sužnje.

Noben dan skoraj ne mine, da ne bi čitali v časopisih o gnjusni trgovini z dekleti. Po celem svetu lazijo nesramni judovski agentje in spravljajo uboge žrtve svoje hudobnosti — v propad. Te dni smo zopet brali, da je policija v Dženovi (Genua) na Laskem opozorila vlado v Budimpešti, da je na potu na Ogersko znani

prekupčevalec s človeškimi dušami jud Lazar Švarc in da hoče ondu nabrati deklice za Kajiro in Aleksandrijo; pred par tedni so celo v Ljubljani zaprli takega lopova. Javno življenje pa vrh tega še kaže, da policija zve le za malo taci slučajev.

Judovski agentje so zviti. Po vsakovrstnih spletkah dela prihajajo v dotiko z mladimi dekleti, ki nimajo ravno dela in jim začno obetati najlepše službe v tujih mestih — Kajiri, Carjemgradu, Port Saidu, Bombaju itd. Neskušena bitja se dadé preslepiti mamljivim obljubam in se vdajo. Jud jih pelje takoj seboj in jih izroči potem na odločenem mestu, toda seveda ne v pošteno službo — marveč najgrjemu obrtu, ki ga vodijo večinoma tudi judje. Ubogo deklo se navadno dalje časa ustavlja, toda — kaj naj počne neznanca v tujem svetu. Gospodar je ne spusti, dokler mu ne plača dolžne potnine in obilih stroškov za agenta; revica pa navadno nima beliča.

Obup ji roji v srcu, solze ji zalivajo lice, gospodar jo sili, posti, pretepa. Po grozih notranjih bojih pa vender največkrat premaga stiska, katero podpirajo slabi vzgledi in vedne skušnjave in zapeljevanja, da naposled — pade. S tem je vjeta za vedno, propadla za ta in oni svet. Kadarkoli jo vzbujajoča vest privede do tega, da hoče izstopiti, vedno ji njen satanski gospodar ali gospodinja pokazeta račun, po katerem jima še vedno dolguje. Iz dolgov se ne izkoplje in s tem tudi iz grehov ne. Bolezen in zgodnja oslabelelost jo še-le vržeta na ulico med beračice, hudodelke, samomorilke.

Število teh revic je ogromno in nikogar ni, da bi jim pomagal. Konzuli nimajo potrebne moči in večkrat tudi ne volje. Primerilo se je že čestokrat, da je konzul ubogo žensko, ki se je zatekla k njemu, spodil ali jo celo grdo ozmerjal, če ni imela »posa«; v njeno rešitev pa ni storil ničesar.

Samo katoliška cerkev ponuja tudi tem nesrečnim sužnjam tolažbo in zavetje. Navlašč zato, da vsprejema padle ženske, se je ustanovila redovna družba »sester dobrega pastirja«, ki imajo po celem svetu že 160 hiš, kakih 5000 redovnic in nad 30.000 spokornic v svoji skrbi. Sestre vsprejemajo nesrečnice zastoj in jih oskrbljujejo z vsem toliko časa, dokler se ne vtrdijo v dobrem življenju. Potem jim najdejo kako pošteno službo in jih tako poboljšane zopet vrnejo kot koristne ude človeški družbi.

Da je število judovskih zapeljivcev res ogromno, nam pričajo vedno se ponavljajoče sodne obravnave. Jeseni l. 1892 je bilo 27 judov v Levovem v Galiciji zaradi nesramne trgovine pred sodiščem. Tu se je izkazalo, na kako grd način varajo judovski agentje nezkušene deklice in kako velike dobičke delajo s prodajanjem krščanskih suženj. Med seboj so bili v zvezi in dopisavali so si tako, da jih drug ni mogel razumeti. Tako je n. pr. pisal jud judu iz Carigrada v Levov: »Pošlji mi dva zaboja blaga (t. j. dve dekleti), pa ne sme biti košer (t. j. judovsko). Blago mora biti prima.« Jud Šerštajn je pri ti obravnavi zatrjeval, da je taka kupčija prav tako dovoljena, kot vsaka druga. Ta trguje s sadjem, oni z obleko, on je pa z ženskami, tako je dejal.

*) Dr. R. Meyer. Der Emancipationskampf, des vierten Standes. II. 116.

Pri ti pravdi se je tudi videlo, kako živé nesrečne žrtve. Kot hijena pazi nanjo gospodinja in kadar ji hoče uiti, ji napravi grozovit račun. Po obrežnih mestih, med Turki in v Indiji trpi na tisoče krščanskih suženj največje trpljenje.

Ali se tu ne da pomagati? Ta najgorja sužnost, ki uničuje po božji podobi vstvarjenim ljudem dušo in telo, je velik del socialnega vprašanja in nam kaže, kako zelo bolna je naša družba; pojasnuje nam pa tudi upravičenost boja proti judovskemu vplivu med nami.

Krščanstvo mora zopet zavladati; potem se ne bodo več ponavljali tako ostudni dogodki, potem bo strta nesramna veriga še nesramnejšega suženjstva ubogih deklet.

Nаша organizacija.

Sl. katol. delavsko društvo je izdalo v 43. in 44. tednu 36 gl. 10 kr. za podporo svojim obolelim članom. — Društvo šteje z današnjim dnem 1005 rednih in 99 podpornih članov. Dal Bog, da bi to lepo število tudi zvesto ostalo svojim načelom.

Miklavžev večer. Spomin velikega mirskega skofa sv. Nikolaja, ki je pred več nego petnajststo leti izkazoval dela krščanskega usmiljenja revežem in delavcem, se vsako leto obhaja otrokom in odrasčeniim v veselje in spodbudo. Krščanska ljubezen še živi in nosi še tudi dandanes Miklavževe darove. Z največjim veseljem pozdravljamo vse prelepe navade ob godu sv. Miklavža; pričajo nam, kako živo je prekvasila Kristusova vera našo družbo in svedočijo nam njeno vzvišenost, vzgojno moč in pesniško lepoto.

Tri letošnje Miklavževe večeru na tem mestu posebej omenjamo. Najpreje so poučnega in zabavnega društva člani priredili ljubljanskim delavcem in njihovim rodbinam ljubeznivo veselje v prostorih konsumnega društva. Ne vemo, ali bi se bolj čudili krasnim opravam in umetelnemu vedenju vprizorjevalcev, ali naj bi opisavali pristržno radost, ki je sevala nedolžnim otročičem najbolj pozabljenega stanu z obraza. Lep večer je bil dné 5. t. m. v delavskem kons. društvu. — Konservativno obrtno društvo lje v zvezi s katol. rokodelskim društvom v prostorih rokodelskega doma slavilo svetega Miklavža. Prostorna dvorana je bila natlačeno polna. Poslušali smo govore gg. Kregarja in dr. Kreka, veselili se lepega petja rokodelskih pomočnikov, naslajali se ob pogledu veselih otroških obrazov, katerim je Miklavž v spremstvu dveh angeljev delil darove in katerim je zaveš pridnosti odstranjala strah, ki sta ga vzbujala nedosežno dobro pogojena parkeljna.

Kat. delavska družba v Zagorji. V nedeljo, dné 8. t. m. je slavila sv. Miklavža zagorska katoliška delavska družba. V dvorani novega doma se je bilo zbralo do 400 oseb. Z Miklavževo slovesnostjo je združila družba češčenje sv. Barbare, zavetnice rudarskega stanu.

Na lepo okinčanem odru je najpreje Anica Habatova dovršeno predavala pesem zagorskega rojaka, rajnega trgovca g. Mihelčiča v čast sv. Barbari. Krasno petje, prazniku primerno, je nato navduševalo poslušavce. Med petjem se je odgrnil oder in ziva podoba sv. Barbare se je pokazala razsvetljena z bengalično lučjo. Na sredi je stala svetnica, z mečem v jedni in s kelihom v drugi roki; pred njo pa je klečalo 6 rudarjev z gorečimi jamskimi svetilkami v rokah; na sredi je pa ljubek angelček spolnoval to prekrasno skupino. Take predstave so vzgojevavne in blaživne; to je za naše ljudstvo. Tako smo si mislili ob ti priliki in pristržno smo blagrovati zagorske delavce, da imajo tako lepo razvedrilo; zahvaljevali se pa tudi predstavljavcem in predvsem njihovi voditeljici, stvoriteljici cele veselice gospe Milačevi, ki je s svojim umetelniškim ukusom in s svojo neumorno gorečnostjo bila duša veselici. Predno je nastopil Miklavž s svojim slikovitim spremstvom je izpregovoril dr. Krek o darovih, ki naj si jih želimo od sv. Miklavža. Rudarjem jo voščil, naj jim nikedar ne vgasnejo svetilke, ki jih rabijo pri svojem težkem delu, naj si pa tudi luči vere, upanja in ljubezni ne dadó iztrgati iz srca. Otrokom je priporočal ubogljivost do staršev in predstojnikov; zeleč, naj bi tudi v časnem oziru prinesel Miklavž vsega, česar potrebuje delavski stan, je završil svoj govor.

Jedna misel je vladala o zagorskem Miklavževem večeru, misel pristrčnega veselja in prave hvaležnosti, ki jo je spremljala želja, naj bi se še mnogokrat zbrali v novem domu v spodbudo in zabavo.

Ta večer je pokazal, da vlada božji blagoslov nad mlado družbo in njenim lepim domovanjem in da se vresničujejo želje, katere je izražal mil. g. stolni prost, ko jo je blagoslavljal in izročal njenemu namenu.

Katol. delavsko društvo za Prevalje in okolico bode imelo v nedeljo, dné 15. decembra t. l. društveni shod v Šteklavi gostilni v Farski vasi (Prevalje). Krščanski, slovenski delavci, pridite v častnem številu in pokažite, da se zavedate svojih pravic in dolžnosti!

Politika po svetu.

Badeni skuša združiti vse stranke proti krščanskim socialistom. Poljake in liberalce ima že tako za seboj; Hohenwart tudi caplja za njim zvesteje nego kedar se gre za koristi njegovih volivcev in s Hohenwartom so vsi tisti poslanci, ki imajo preveč veselja nad svojimi državnozborskimi sedeži, da bi se jim odpovedali, in premalo poguma, da bi v dejanju izvršili, kar tolikrat povdarjajo v besedah. Zadnji čas je pa Badeni ukrotil celo Mladočehe, Lueger je prav dejal v zbornici, da so se preje obnašali Mladočehi, kot bi imel češki lev (češki grb je dvorepni lev) sto repov, sedaj so pa taki, kot bi bil brez repa. Tudi socialni demokrat Pernerstorfer je zakril svoje rozičke. Samo katoliško-ljudska stranka je ohranila svoje nezavisno načelno stališče; ta bo jedina

zastopala s kršč. socialisti vred zahteve krščanske pravičnosti. V resnici so gnjile razmere. Judovski veliki kapital se ne boji nobene stvari bolj, nego krščanskega socializma. Saj dobro vé, da so liberalci in tudi socialni demokratje dostopni pametni besedi, če se ji da s srebrom ali zlatom potreben povdarek. Zato se teh kar nič ne bojé, marveč jih celo podpirajo; ker so ti njihovi najboljši zavezniki proti najtrdnejši posadki pravice in resnice, proti katoliški cerkvi, — Delavskim stanovom, ki se v prvi vrsti bojujejo proti pogubnemu kapitalizmu, naj bi se vsaj že jedenkrat odprle oči, da bi videli, kje so njihovi pravi prijatelji in da bi se oklenili z vsemi močmi krščanskega socializma.

Ogri in mi. Še bolj nego Baden se bojé Mažarji dr. Luegerja in krščanskih socialistov. Prihodnje leto se mora namreč obnoviti pogodba naše države z Ogri. Že prva pogodba leta 1867 je bila velika krivica za tostransko državno polovico. Avstrija je stela tedaj 20 milijonov, Ogerska 15 milijonov prebivalstva. Razmerje je bilo torej kakor 4 in 8. Državna bremena pa so bila razdeljena kakor 7 in 3. Avstrija namreč plačuje za armado in skupno vlado 70 odstotkov. Ogerska pa le 30 odstotkov. Še neugodnejše razmerje za Avstrijo je obrestovanje skupnega državnega dolga. Letne obresti državnih dolgov so tedaj znašale 130 milijonov, od teh pa je Avstrija prevzela 100 in Ogerska le 30 milijonov. Tu je bilo torej razmerje 10:3, dasi bi moralo biti 4:3. Tako je ostalo do danes.

Od leta 1867 so se troški za armado podvojili in za skupno vlado potrojili, in vendar se danes Ogerska plačuje 30 odstotkov, Avstrija pa 70 odstotkov. Ni čuda torej, da je v zadnjih letih jako napredoval gospodarski razvoj na Ogerskem, dočim nazaduje v Avstriji. Ogerska uživa vse prednosti evropske kulturne države, bremena pa mora nositi Avstrija. Ali ni kričeča krivica, da mora Avstrija za leto 1896 prevzeti 116 milijonov za skupne troške, Ogerska pa le 28 milijonov?

Avstrija šteje danes 24 milijonov, Ogerska 18 milijonov prebivalcev. Po tem razmerju bi morala Ogerska prevzeti 61,72% skupnih troškov, Avstrija pa 38,28%. Ker pa v istini plača le 28, Avstrija pa 116 milijonov, daruje torej Avstrija ogromna leto 33,72 milijonov. Pogodba velja za deset let in če računamo 5 odstotkov obrestij, znaša skupaj 429 milijonov. S tem avstrijskim denarjem seveda Ogri lahko gradé železnice in tovarne, katere tekmujejo z avstrijskimi izdelki. To krivično razmerje traja skoraj že 30 let in sedaj bode treba obnoviti pogodbo. Če računamo, da je v teh letih Avstrija za Ogersko plačevala okroglih 30 milijonov na leto, znaša vsa svota z obrestimi po 5% in pristevsi še obresti od obrestij — okroglih 2500 milijonov goldinarjev. Ogri vrh tega škodujejo našemu mlinarstvu, našemu vinarstvu, v Bosni in Hercegovini šarijo nam na škodo, goje judovski liberalizem, zatirajo Slovane in so v obče na vse strani nam v kvar. — Vstaviti se jim pa upa samo krščansko-socialna in katoliško-ljudska stranka. Zato je strah pred njima. Nam pa ravno poštenost teh

strank vzbuja opravičeno nado, da njuno delo ne bo zastoj in da preje ali sleje vkljub Badenju, judom, liberalcem in denarnim mogotcem zmaga pravičnost in z njo tudi naša stvar.

Dva brata. Sta že zopet skupaj ljuba stara znanca namreč »Delavec« in njegov »nobel« pomočnik »Slovenski Narod«. »Delavec« sicer vedno zabavlja proti narodnim sleparjem, toda s tem »Naroda« ne odzene, da bi se ne združil z njim, kadar se gre proti »črnim«. Delavec je dne 1. dec. in za njim Narod dne 3. dec. lagal, da je poslanec Klun bil proti povisanju plač v tobočnih tovarnah. Poslanec Klun je pa nasprotno dne 13. novembra predlagal 300.000 gld., iz katerih naj bi se primerno zboljšale plače. Bil je samo proti temu, kar je predlagal Galiski poslanec Pientak, da bi bile namreč plače po vseh tovarnah jednake; pri tem je dejal, da se morajo plače ravnati po razmerah dežel in okrajev, da morajo biti tam večje, kjer je življenje dražje, nego tam, kjer je stanovanje in hrana poceni. Pristavil pa je, da mora delavec toliko zaslužiti, da more pošteno preživiti svojo rodbino.

Laz ima le prekratke noge in nam je le žal, da se moramo prekljati s takimi nasprotniki, ki se z lazjo in obrekovanjem boré za se, proti — duhovnikom in proti krščanskim delavcem. Pri tem pa moramo tudi mi grajati vse merodavne osebe, da res premalo skrbé za delavce in delavke po državnih zavodih. Ogromni so dobički, ki jih vleče od njih država; prva dolžnost njena je, da pošteno plačuje tiste, ki ji k tem dobičkom pomagajo. To ne velja le o tobačnih tovarnah, marveč tudi o cesarskih rudnikih. V prihodnjih listih bomo natančno razkrili rane v tem oziru in se brez ozira podrobneje potegnili za delavske pravice. Naše orožje bo pa pri tem vedno le resnica in pravica. Pot, po kateri hodita »Delavec« in »Narod«, se nam gnjusi!

Rudniški zakon. Pretečeni teden se je bavil naš državni zbor s preosnovno rudniškega zakona. Kakor smo že večkrat povdarjali v svojem listu, da na revni delavski stan se prav malo ozirajo sedanji merodajni krogi in da si bodemo delavci še-le tedaj opomogli, ko bodemo sami neposredno lahko osvetlili svoje težnje, tako se je žalobog pokazalo tudi pri ti priliki. Res je, da ima delavski stan nekaj vnetih mož v državnem zboru, toda njihovo število je tako nezadostno, da se nihče ne ozira nanj. Pri omenjeni razpravi o rudniškem zakonu sta se sicer oglasila poslanca dr. Luegger in Pernerstorfer, ki sta odločno zagovarjala težnje rudarjev, ter govorila za zboljšanje njihovega žalostnega položaja, toda njune besede so bile bob v steno. Poljedelski minister grof Ledebur, kateremu so podrejeni rudniki, je sicer povdarjal, omenjajoč dolžnostij rudniških nadzornikov, da so ti strogo navezani na predpise in da jim mora biti jedna najvažnejših nalog varstvo delavcev, vendar se ne moremo nadejati, da bi moglo izhajati iz tega kakih ugodnih posledic. Znano je namreč in skušnja nas uči, da uniči nezdrava birokracija tudi najboljše namene še tako dobrohotnega in večjega ministra.

Za nos nas vodijo. Koliko šuma in hruma je že vzbudila volivna preosnova. Četrto ministerstvo imamo, kar se nam obeta. Taaffe, ki je pred nekaj dnevi na svoji grajsčini v Jelišovem na Češkem umrl, je moral zlasti zavoljo nje — z ministerskega prestola. Vindišgrec in Kilmanseg stašla za njim. Prišel je Badeni. Tudi ta je že nekterekrali omenjal, da se vlada resno peča z volivno pravico, da o nji premišlja in pretuhtuje, celo obljubil je, da jo bo v par dneh predložil. Par dnij je minulo, in dné 10. t. m. se je res vzdignil Badeni v zbornici in je pokazal — figo. Dejal je namreč, da se vladi sedanjí čas se ne zdi primeren, da bi se predložil volivni načrt, ker zbornica in odsek nimata ta čas a. Oj, Bog pomagaj! Ti ubogi poslanci se z ministri vred res trudijo in poté za žive in mrtve. Ti revčki nimajo časa niti v zbornico prihajati, kamo se-le posvetovati se o volivni pravici. Sam Miklavž jim je prinesel Badenija, ki jih miluje in jih varuje takih hudih bremen. — Badeni je dejal, da bo vlada pri prvi seji meseca februarja predložila težko pričakovano pogačo — volivne preosнове.

Grdo je sicer, če se velikim gospodom ne verjame, toda če se ne more, ni pomagati. Mi že ne verjamemo in sodimo, da nas ministri v obilnem spremstvu svojih zvestih liberalnih, ali sicer pohlevnih kužkov — vodijo za nos.

Na Nemškem so odpravili ministra Köllerja v zaslužen pokoj. Ta mož se je kazal svetu kot najhujši sovražnik socialnih demokratov in je povdarjal, da se moramo boriti proti njihovim prekučijam. Zadnji čas se je lotil socialističnih društev; v Berlinu je namreč vsem ondukaj obstoječim soci. društvom prepovedal nadaljno delovanje. — To postopanje pa ni nikakor imelo vzroka v ljubezni do ljudstva, marveč samo v nasprotstvu do nižjih delavskih stanov. To nam spričuje tajno pismo državnega železniškega urada, naj se železniške nezgode kolikor možno, uradno zamolčujejo. Sicer bi jih bilo trikrat več, nego je sedaj zaznamovanih. — Nemška država preganja socialne demokrate in katoliške redovnike, pa se bode s tako obreznateljnostjo pregnala le samo sebe.

Na Francoskem je bilo po uradnih podatkih letos meseca oktobra 20 stavek (1894 jih je bilo 25, 1893 pa 31). Stavkovavcev je bilo 1470; največ jih je bilo v v predilnicah (8). — Grof de Mén (Mun), slavni voditelj francoskih katoličanov, je predlagal v zbornici, kako naj se omogočijo slobodna razsodišča, ki jih sklenejo delodajavci in delavci med seboj. Sedaj so se prisiljenim v zlasti delodajavci vstavljal.

Razvedrilo.

Človek obrača, Bog obrne!

(Konec.)

III.

Hildegardo je jako užalostilo, ko je videla, kako razposajen je njen varovanec. Pomóči in sveta je iskala

pri spovedniku, kateremu je odkritosrčno razkrila svojo žalost in skrb. Povedala mu je, kako je dosedaj podpirala reveže in nesrečne ljudi, a za vso dobroto je prejela večidel grdo nehvaležnost. Duhovnik je takoj spoznal njene razmere. Potolazil jo je z besedami: »Res je, da vzamejo take skušnje človeku pogum, če računa le na človeško hvaležnost, predvsem če meni, da ne potrebuje pomoči od zgoraj. Kjer je pa srce polno zaupanja v Boga, kedor pomaga ljudem in podpira nesrečne prepričan, da mu bode Bog vse stoterno povrnil in to dela edino v čast božjo, ne bode zgubil poguma, marveč bode ostal stanoviten do konca in si bode s tem pridobil večno zveličanje.« — »Toraj naj dela usmiljenja se nadaljujem«, izprašala je Hildegarda? »Še v višji meri«, odgovoril je duhovnik. »Dosedaj ste ljubili in podpirali svojega bližnjega bolj iz človekoljubja, a zanaprej morate ljubiti bližnjega radi Boga in mu res pomagati. To veste, da pride vse slabo od greha. Po grehu so postali ljudje nesrečni. Če hočete bližnjemu res pomagati, morate odpraviti predvsem njegove pregrešne razvade. To dosežete s poučevanjem, z zgledom in molitvijo. Z gmotno podporo sicer pogosto pridobimo tudi dušo nesrečnega, če jo prav delimo, zato ne opustite teh dobrih del, le delite jih v zvezi z dušnimi deli usmiljenja. Menim, da je ravno sedaj prišel pravi čas, da očitno spoznate svojo vero.« — Srce je povedalo Hildegardi, da so resnične besede duhovnikove. Obljubila je po možnosti delovati v čast božjo in blagor človeštva. Z večjim pogumom in drugim namenom je hitela v pomoč revežem. Ni jim nosila samo telesne pomoči, marveč jih je ljubeznivo poučevala, kako naj uravnajo svoje življenje in gospodarstvo, da bode ljubo Bogu in njim v korist, kajti le prepogosto zabredó v revščino slabi gospodarji. Posebno se je zanimala za mlado siviljo, ki je stanovala v ubožno opravljeni pritlični sobici. Že drugi so jo priporočali Hildegardi, ker je bila res potrebna pomoči. Hildegarda jo je dobro poznala. Zato ji je svetovala pamet, naj jo nekaj časa opazuje in šele potem pomaga. — Revica je delala celi dan, celi teden in se trpela lakoto. Zjutraj ob šestih, ko ješla Hildegarda v cerkev, je že sedela sivilja pri oknu in neprenehoma sivala. Zvečer je delala navadno do desete ure. Šest dnij je z veseljem opazovala Hildegarda pridno delavko; a ob nedeljah in praznikih se ji je nagubančilo čelo, ker je sivala tudi ob takih dnevih celi dan pri oknu. — Kmalu se je naveličala Hildegarda opazovati to nesmiselno počenjanje, ki ni zamoglo koristiti ne duši ne telesu. Sklenila je poslati k nji znano gospo z naročilom, kajti ta sivilja je bila Elizabeta, njena bivša varovanka. Pomanjkanje in nesreča sta jo naučila sicer delati, a še ne moliti.

»Gotovo imate mnogo dela, ljuba moja«, je nagoovorila gospa Elizabeta.

»Delam samo za prodajalnico«, bil je njen odgovor; »samo to je hudo, ker je tako malo zaslužka, da si komaj oskrbim najpotrebnejše. Drugega dela ne morem dobiti.«

»Dati vam hočem delo in boljšo plačo, samo če mi obljubite vse dovršiti do sabote. Samo ob sebi je umljivo, da morate vse lepo izdelati.«

Elizabeta je vse rada obljubila in prevzela naročilo. Gospa ji ni povedala uzočka, zakaj hoče imeti vse izgotovljeno že v saboto, ker se ni hotela prenatgiliti.

Ko je prinesla v saboto zvečer Elizabeta vse lepo izgotovljeno, je bila gospa z njo zadovoljna in ji je delo še bolje plačala. Pohvalila jo je tudi z besedami: »Lepo je od vas, da ste ostali zvesti svoji obljubi. Če bi vas videla v nedeljo pri delu, bi bila celi dan nejevoljna.«

Začudena je pogledala Elizabeta gospo. Ta ni hotela tega opaziti marveč je nadaljevala: »Pridnost je vsake hvale vredna čednost in delo je potrebno za človeka. Gospod sam je rekel: Kdor ne dela, naj tudi ne je. Predvsem pomislite, da nimate samo telesa, marveč tudi neumrjočo dušo, ki je mnogo več vredna. Ali načete najbolj zanjo skrbeti?«

Elizabeta je mrmrala nekako nezadovoljna o slabih časih, o lakoti, katere ne poznajo bogatini i. dr. Gospa jo je zavrnila, naj ne misli, da bode imela mnogo dobijčka od nedeljskega dela. Nobena stvar ne uspeva brez blagoslova božjega, in Bog ne blagoslovi takih, ki ne posvečujejo njegovega dneva. Govorila je še več o posvečevanju nedelje in obljubila Elizabeti v pondeljek novega naročila, če ji obljubi, da bode opustila delo ob nedeljah. Zahtevala je od nje obljubo, da bode praznovala takoj prihodnjo nedeljo.

Ko je šla prihodnje jutro Hildegarda v cerkev, ni več videla Elizabete pri oknu, marveč v cerkvi. Vsaki dan je spremljala Elizabeta Hildegardo iz cerkve ter jo častila kot svojo največjo dobrotnico. Leto kasneje je že šivala Elizabeta v veliki sobi v družbi 18 do 20 ubogih, a snažno oblečenih deklic. Hildegarda jih je vsak dan obiskala. Ob delavnikih jim je brala iz kake podučne knjige, ali jih je podučevala v krščanskem nauku. Ob nedeljah in praznikih so se skupno udeleževale službe božje. Ostali prosti čas je porabila Hildegarda s podukom v branju, pisanju in računstvu. Kasneje je ustanovila šolo za uboge deklice. Ko se je prepričala o popolnem poboljšanju Elizabetinem, jo je izvolila za drugo voditeljico temu zavodu. Elizabeta je opravljala to službo z vso skrbjo in zvestobo v čast božjo in blagor revnih otrok. Spoznala je veliko potrebo natančne, verske vzgoje mladine v sedanjih časih, ko so postali tako malomarni in mlačni stariši in najemniki, ki prevzamejo zavoljo denarja odreja tujih otrok. Takoj v začetku je pokazal Bog dopadajenje nad tem napredkom. Sporočiti hočem samo jeden slučaj. V revnem, podzemeljskem stanovanju, ki je bilo bolj podobno hlevu kot človeškemu bivališču, je sedela neko saboto zvečer uboga žena s svojimi otroci pri kruhu in vodi. To je bila že več dnij njihova edina hrana. Naenkrat je prilomastil mož zopet pijan v sobo. Otroci, ki so že vedeli, kaj bode sedaj, so se prestrašeni poskrili. Samo dvanajstletna deklica ostala na mestu in pričakovala očeta. Ta deklica je obiskovala že nekaj časa Hildegardino šolo in je ravno zadnji dan

slušala razlago četrte božje zapovedi. Trdno je sklenila spolnovati vse dolžnosti, katere imajo dobri otroci do svojih starišev. Zato se ni ničesar bala in je mirno čakala očeta, medtem ko so se skrivali ostali otroci. Brezčutni možak je pridrl v sobo in vrgel klobuk na mizo, govoreč: »Zakaj se skrivate, žleze? Ali mislite, da je pokukal oče pregloboko v kozarec? In ti stojiš pri kruhu in vodi, kot bi se bala, da ti bode vse oče pograbil? Tega ne bode storil, hoče kaj boljšega. — Žena, večerjo sem! — Kaj? Samo kruh in voda? — To bi bilo najlepše, celi dan trdo delati, in potem — ničesar jesti! P. . . življenje!« Pograbil je za kruh in ga vrgel v kot, kjer so se tiščali otroci. Vsi so se spustili v jok. Le deklica je spregovorila: »Oče, to je pregrešno!« — Divje je zakričal: »Pojdi k vragu z grehom«, in jo je ob jednem udaril po obrazu. — Tako je divjal, dokler ga ni vrgla pijanost na posteljo, kjer je takoj zaspal. Prihodnje jutro, v nedeljo, katero onečastijo brezverski ljudje z lenobo ali delom, so vsi dalje ležali. Le deklica je vstala, da bi prišla ob določenem času v šolo, iz katere so potem skupno šli k službi božji. Mirno se je napravila, umila si obraz in roke, ter pokleknila pred podobo in opravila po Hildegardinem navodilu jutranjo molitev. Naposled so počasi zlezli izpod odeje tudi ostali otroci. »Danes si pa dolgo molila«, zašepetal je mlajši deček sestri na uho. — »Res je«, mu je odgovorila, »molitev je potrebna in meni je potem vselej lažje. Dobra mati Hildegarda nam je rekla, da nam hoče Bog vse dati, če ga le prosimo. Zato sem ga danes predvsem prosila, naj nam vsaj to podeli, da ne bode več pil oče žganja; kajti če pride pijan domov, se ga bojim, in četrta božja zapoved uči: Spoštuj očeta.« Lahkomiselni mož je slišal tihi pogovor svojih otrok. Vstal je, a prav mirno. Sicer se je kregal takoj zjutraj in pogosto mu je morala prinesiti žena žganja, že na posteljo. Danes je hodil po sobi gori in doli in ni spregovoril nobene besede.

Vse je bilo tiho, in nihče ni vedel zakaj? Ko je hotela oditi deklica, je stopila k očetu in mu poljubila roko. Ta je položil roko otroku na glavo in ginjen spregovoril: »Ti dobro dete, moli v cerkvi še za svojega očeta.« Nato se je naslonil na posteljo in bitko razjokal.

Dvomiti ne moremo, da je uslišal Bog molitev tega nedolžnega otroka in naklonil po otroku v kratkem času srečno spremembo v celi družini.

Ko je zapazila Hildegarda podobne uspehe pri otrocih, se je klečé zahvalila Bogu, ki na tako čudovite načine ponuja svojo milost človeku. Sklenila je ustanoviti zavetišča za zanemarjene deklice. Dobro je spoznala, da smemo le tedaj upati na boljšo bodočnost, kadar bode mladina krščansko vzgojena in bodejo zgubljeni zopet pridobljeni za čednostno življenje. V zaupanju na neskončno previdnost božjo je vselej dobila zgubljeni pogum. Večkrat ni imela nobenega denarja v pokritje stroškov; tedaj je navadno rekla: »Moja služba obstoji v tem, da sprejemam uboge otroke; ljubi Bog naj jih potem sam preživi.« Na vprašanje, odkod dobiva tolike svote, katere porabi za odgojo otrok, je odgovorila: »Denar

imam naložen v hranilnici, ki se ni nikdar opešala. Ljubi Bog vsak dan toliko izda, a vendar se ni zašel v dolgove. Tako je delovala Hildegarda celo svoje življenje in bila je pri tem delu srečnejša, kakor če bi bilo njeno vse zemeljsko premoženje.

Socialni pogovori.

Delavske pogodbe. Vsakdo, kedor kaj kupuje, najema ali prodaja, izvršuje kupčijo ali najem na podlagi gotove pogodbe. In zelo čudno bi bilo, ko bi veljalo načelo brezpogojnosti. Tisti, ki bi bil močnejši, bi vzel, kar bi mogel slabejšemu, ne da bi se oni mogel temu protiviti. Odločevala bi pravico pest. Naši zakoni sicer skrbijo zato, da nobeden komu drugemu ne more vzeti njegove lastnine zoper njegovo voljo, tudi ne za tako ceno, za katero lastnik stvari noče dati. Toraj ima osebna last zakonito varstvo. In kedor je se tako srečen, da more reči, to-le je moje, more tudi tisto po svoji prosti volji upravljati in gospodariti brez vsakega prikrajševanja lastninske pravice. Ker ima vsak človek neomejeno pravico do svoje lastnine in jo sme uporabljati po svoji volji, je naravno, da velja to načelo tudi za človeško delavno moč. Kdor nima nikakega posestva ali sploh premoženja, tisti je naravno primoran, živeti od dela svojih rok — od svoje delavne moči. Bog je vse ljudi vstvaril za delo. Toraj bi morali prav za prav vsi ljudje živeti od dela. Toraj brezsrčna sebičnost in neomejeno poželenje po še več nekaterih ljudij, pritrvalo je »čolnič pravičnosti«, da je prav in dovoljeno živeti od žuljev družih ljudij. Da! Sebičnost in nenasitna dobičkaželjnost kapitalizma, kateremu varujejo zakoni njegovo imetje, prijadrala je tako daleč, da neomejeno gospodari nad osebnim in edinim imetjem družih ljudij — nad delavno močjo. Da je temu tako, nas prepričujejo delavske pogodbe, ki jih delajo tvorničarji s svojimi delavci. Ker za delo preostaja delavskih moči, navadno ni potreba tovarnarju popraševati po delavcih. Delavci se prihajajo sami ponujat pred tovarne. Ako se vsprejme kak delavec v delo, se mu navadno nič ne pove, koliko bo imel plače, sam pa tudi navadno ne stavi nobenega pogoja za svoje delo. Gorje mu, ko bi se drznil vprašati, koliko da bo zaslužil. Gotovo bi ga ne vsprejeli. V tovarni po stenah vise razne table s »službenim redom« in raznimi »opomini«, ki so navadno tako urejeni, da služijo v korist posestnikov. O kakih pravicah delavcev dostikrat niti govorjenja ni. Delavec zve za svoj zaslužek šele, ko je ob tednu prejel svojo »plačo«. Marsikateri zmaje z glavo, ko prešteje »kebre«, za katere je cel teden težko delal. Dostikrat preklinja sebe in cel svet iz nevolje, ker vé, da njegov trud, njegova edina last, njegovo edino blago — njegova delavna moč ni plačana po vrednosti. Mora trpeti, dasi je krivično.

Tako gospodarijo vsled kapitalistično-liberalne svobode bogataši skoro neomejeno nad tujo lastnino in tujo voljo. Zaradi delavskih pogodb je bilo že mnogo štrajkov.

Toda kaj posebnega se ni doseglo. Ker ni nobene pogodbe, se prepirajoči stranki ne moreta opirati na kako podlago. Kapitalist, ki lahko malo čaka, neče o kakem redu gledé pogodbe nič slišati. Delavci pa, ker nimajo živeža, so prisiljeni, da začno zopet brezpogojno delati. Ako se pa kje kaj doseže, se pa tisto toliko časa polagoma vrti in popravlja, da se nazadnje izgubi. Ker je dolžnost države varovati vsestransko vse državljane, zato bi morala skrbeti država zadostno tudi zato, da se varuje delavskemu ljudstvu edino premoženje — delavna moč. Država je poklicana v to, da varuje pravico in izvršuje pravičnost.

Zadnji čas je že, da bi se v to postavljeni ljudje začeli malo bolj zanimati za delavske razmere, ter skušali odpraviti zla, ki tlačijo kakor mora delavski stan. Ako se brani last posestniku, brani naj se tudi pravica in last delavcev. Dela naj se tudi na to, da se bodo sklepale dejansko pogodbe med delavci in delodajavci. Določi naj se tudi strogo, da se ne bodo delavci sili sklepati njim samim škodljivih pogodb. Določi naj se najnižja plača, ki mora biti taka, da je mogoče ob nji pošteno živeti. Določi naj se najnižja delavska doba. Pred vsem se mora omejiti svoboda kapitala nasproti delavcem.

Delavcu pa se mora priboriti svoboda, prodajati svojo delavno moč tako, kakor je vredna. S tem, da je liberalizem proglasil svobodo kapitala nasproti delu, postavil si je na glavo »vredno in častito« krono ljudskega ubožanja in brezpravnosti. Ljudstvo pa, ko je spoznalo »demante« te krone, mora delati na to, da se osvobodi te žuljave svobode ter si pribori za življenje potrebnega varstva.

Pekovski mojstri — in nedeljski počitek. V »Glasniku« smo že razpravljali, kako malo se brigajo pekovski mojstri za zakon o nedeljskem počitku. Pomočniki trpé, kot preje. Na Dunaju se je vložilo že 3300 naznanil proti mojstrom pri obrtni gosposki. Pomisliti se mora, da pomočnik s takim naznanilom kaj lahko pride ob delo in da zato velika večina prestopkov ostaja neznana gosposki. Mestni magistrat dunajski se pa nasproti mojstrom kaj milo obnaša. Tako je bil n. pr. neki pek šele, ko so ga šestdesetič naznanili, obsojen za ogromno svoto — 3 gld. Ljubljanska obrtna gosposka dozda se niti tacega čina nima izkazati, dasi bi imela v prid prenapetim pekovskim pomočnikom dovolj dela.

Ženske tvorniške nadzornice na Angleškem. Dozdaj sta na Angleškem za delavke postavljeni dve ženski nadzornici. V poročilu o l. 1894 zelo hvali to ustanovo vrhovni nadzornik in pravi, da samo ženska more pri delavkah dobiti zaupanje in presoditi razmere ženskega dela. — Na Nemškem so deželni zbori prošnje, naj bi se nastavile tudi nadzornice, kar kratko malo odvrgle. — Nam se zde Angleži mnogo pametnejši in ker se rabijo ženske delavske moči v tvornicah, se nam zdi popolnoma pravično, da poslujejo zanje ženske nadzornice.

Drobtine.

Ljubljanski socialni demokratje iščejo pomoči z Dunaja. Njihovi domači »frajtarji« so že vse povedali, kar so vedeli in sicer že tolikrat, da so jih že najzvestejši članovi, ki nikedar ne zamudé prilike, da bi ne prišli k socialističnim shodom in ki nosijo vedno svoje rudeče capice pod brado, do grla siti. Ljudje se jim ne dajo vjeti, pa se ne dajo. Zato se glasé poročila na Dunaj vedno bolj žalostno in vedno manj grošev jadra v siroke žepe osrednjega vodstva. Socialistični generali so zavoljo tega vsi nesrečni in tuhtajo, kako bi rešili nesrečno krščansko-socialno Ljubljano svoji stvari in tudi ljubljanske delavce dobili med svoje davkoplačevalce. Poslali so nam Rajmana — nič ni pomagalo; poskusili so z nežnim spolom, tudi Rezika ni prinesla družega seboj na Dunaj, nego hripavo grlo. Sedaj mislijo začeti s še hujsimi kanoni na nas. Sama njegova judovska svitlost dr. Elbogen, po svojem rokodelstvu advokat, se obeta v Ljubljano za prihodnjo nedeljo dramit kovinske delavce. Za sv. Štefana dan se pa obeta, da se vidimo v kazinski dvorani celo s poslancem Pernerstorferjem. Ta mož ni nevaren, ker se je zadnji čas pokazal vladi dostopnega in je tudi on jel Badeniju piskati povoljneje pesmi; vzlasti proti dr. Luégerju je tudi on že parkrat prav v vladnem smislu zatrobil. Ta dva moža, prvi jud, drugi judovski zagovornik, bosta torej misijonarila med nami, če se vsa stvar preje ne skazi. Nam bosta s svojim prihodom dokazovala, da socialni demokratje, ki sicer vedno povdarjajo, da morajo delavci sami in jedini se organizovati, vsprejmó vsakega, juda, turka, advokata itd. med se, samo katoliškega duhovnika ne.

Soc. demokratje zopet v Idriji. Dva ljubljanska socialistična preroka sta predpretečeno nedeljo prišla zopet v Idrijo, ker je bil napovedan soc. dem. shod. K shodu so prišli tudi naši možje. Socialisti sicer mnogokrat neumno zborujejo, a idrijski zadnji shod presega vse njihove dosedanje. Predsednik shodu je namreč izjavil, da ne bo nobenega shoda, ker — ni nobenega poročevalca. To so socialisti! Shode sklicujejo in zabavljati znajo, toda če nimajo seboj živih orgeljc kakega Brozoviča, potem ne morejo ničesar. To je vendar gotovo znamenje, da niti sami ne vedó zakaj se gre. Kar se nadudlajo iz kake zmedljane knjižice, v kateri se za 5 kr. dobi socializem, to znajo; samostojnega mišljenja ali govorenja boš pa pri njih iskal zastonj.

Železniškemu vodstvu! Velika zapreka in napaka za cestni promet je na ljubljanski Dunajski cesti to, da morajo ljudje in vozovi tolikrat in po tako dolgo čakati na premikanje tovornih vlakov. Posebno težavno in sitno je pa to za tovarniške delavce. Delavec, ki mora biti ob določenem času pri svojem delu, mora dostikrat čakati pri železnici do 10 minut, da more skozi. S tem zamudi delo, in je zato tudi še kaznovan, ker ni prišel ob pravem času k delu. Ali bi se ne moglo to tako urediti, da bi se tisti čas, ko hodijo ljudje v tovarne in pa iz tovaren, premikanje voz ustavilo? Koliko nevolje, kletve in sitnosti bi se s tem delavcem zabranilo. Poleg tega je pa

tudi nevarno; ako mora biti delavec ob 6. uri v tovarni, pa mora čakati vlaka, se pač ne bo čuditi, ako kedo odpre ramlo in se pri tem ponesreči. Koliko sitnosti ima pa tudi dotični čuvaj z ljudmi, ki mu hočejo skozi uteči. Vse to se lahko odpravi brez vsake škode za promet.

Poučna predavanja. Avstrijsko šolsko ministerstvo je dovolilo 6000 gld. dné 14. oktobra, da so se prvo polovico meseca novembra pričela poučna predavanja za ljudstvo, ki sicer nima priložnosti obiskavati višjih šol. Predavajo vseučilišni učitelji. Dozdaj se je odločilo 25 predmetov, katerih vsak ima svojega učitelja. Ta predava 6 tednov, vsak teden jedenkrat od 1/2 8—9 zvečer. Vstop imajo moški in ženske, ki so že dovršili ljudske šole. Nekaj predavanj bo na vseučilišču; druga pa po raznih krajih v mestu. Dozdaj so vsprejeli predmete iz zgodovine, prava, zemljepisja, zdravilstva, računstva, slovstva in umetnosti. — Naprava se nam zdi pametna in koristna. Le bojimo se, da ne bi predaval marsikak učitelj pri teh predavanj — tudi svojega brezverstva. Določeno je sicer, da se ne smejo dotikati verskih in političnih vprašanj, toda ne verjamemo, da bi se to tudi držalo. Taka predavanja mora pred vsem prešinjati živo versko prepričanje, ker je to pri vsakem človeku najpoglavitnejše. Zato naj bi katoliški možje po mestih (tudi pri nas) poprijeli se te misli in osnovali poučna predavanja ljudstvu v časno in večno korist!

Dobro se plačali dunajski delavci nekemu ondotenemu krčmarju, ki se je brnil dati vrček pive nekemu delavcu, ki je prišel v delavni obleki v njegovo gostilno. V nedeljo popoldne prišlo je v dotično restavracijo (pri Spatenbräu) toliko delavcev, da so zasedli vse gostilniške prostore. Gostilničar je debelo gledal, kaj da to pomeni. Delavci so si naročili vsak svoj vrček pive, ter so mirno sedeli celo popoldne pri njem. Seveda je začelo iti krčmarju po glavi, ko so pričeli prihajati njegovi navadni »nobel« gostje, pa niso imeli nobenega prostora. Delavcev ni mogel ven pometati, iti pa niso hoteli. Začel jih je lepo prositi, naj odidejo, ter obetati, da se bo tudi naročil na delavski časopis. Ob 7. uri zvečer so vsi vstali in šli. Krčmar je tako zvedel, da se delavcev ne sme zaničevati, tudi ne v »nobel« gostilni.

Iz dolgega časa. Nedavno se je na Dunaju ustrelil mlad človek. Pri njem so našli pismo na policijo, ki se je pričelo z besedami: »Jaz se ustrelim, ker mi je tako grozno dolgočas.« — Kam smó prišli? Delavci se mučijo 10, 11 ur na dan in nimajo časa niti za izobrazbo, niti za svojo družino, niti za pošten počitek. Če zahtevajo, naj se jim primerno zniža delavska doba, se jim roga cel svet. Življenja siti lahkoživci, ki jih je vzgojil novodobni svet, se pa streljajo, ker jim je dolgočas.

Delavska revščina. V dunajskem okraju Otakringu je zvalil te dni jok majhnega otroka več ljudij v neko hišo. Tam so zagledali sestradano dete, ki je iz lakote klicalo na pomoč. V stanovanju (soba, izbica in kuhinja), kjer biva nesrečni otrok, prebiva 21 oseb, ki imajo vsega skupaj 4 postelje. Grozno!

Prihodnja številka Glasnika izide 24. decembra.